

Aktivitetsoversigt for medlemsåret 2015-2016

Indholdsfortegnelse

- Liv&Død Prisen 2015	s. 3
- Kulturnatten	s. 4
- Fokus på digital arv	s. 5
- Digital arv konference på Christiansborg Slot	s. 6-7
- Medieomtale	s. 8
- Synliggørelse gennem annoncering	s. 9
- Vi arbejder på tværs af platforme – også de digitale	s. 10
- Mange på besøg i Funebariet	s. 11
- Kurser i sidstehjælp	s. 12
- SUFO årskursus	s. 13
- Repræsentantskabsmøde og årsmøde	s. 14
- Mere information om vores aktiviteter	s. 15

Liv&Død Prisen 2015

For 5. år i træk blev Liv&Død Prisen uddelt, og denne gang gik den til Rita Nielsen for hendes unikke og mangeårige arbejde for uhelbredeligt syge.

Rita Nielsen har gennem knap to årtier arbejdet blandt alvorligt syge og døende som henholdsvis sygeplejerske og klinisk sygeplejespecialist på Sankt Lukas Stiftelsens Hospice og Diakonissestiftelsens Hospice.

Sideløbende har hun undervist, holdt foredrag og skrevet bøger om afslutningen på livet, blandt andet bøgerne "Venteværelset" og "Livets afslutning – behandling, pleje og omsorg".

"Rita har med sin store indsats for uhelbredeligt syge både i sit arbejde og sin fritid og med sit store engagement været den største ildsjæl inden for palliationen", sagde Inge Nesgård, formand for Landsforeningen Liv&Død, til prisoverrækkelsen og fortsatte:

- *"Gennem sit arbejde på hospice har Rita Nielsen været en daglig inspiration for personalet. Som foredragsholder, underviser og forfatter fanger hun sine tilhørere med spændende, rørende og humoristiske beretninger fra livet på hospice og nedbryder tabuet om døden med vid og humor."*

Siden Rita Nielsen begyndte at arbejde med palliation, er der sket en markant udvikling inden for området. Palliation var tidligere ofte forbeholdt kræftpatienter, men den lindrende behandlingsmetode har i dag også bredt sig til andre patientgrupper, ligeledes til mange plejehjem. Inge Nesgård var ikke i tvivl om, at Rita Nielsen har spillet en markant rolle i palliationens udbredelse.

"Rita Nielsen står som et fyrtårn i udviklingen og etableringen af palliationen i Danmark. Vi er derfor stolte over at kunne belønne hende med Liv&Død Prisen 2015", sluttede Inge Nesgård.

Læs mere om Liv&Død Prisen og de andre prismodtagere:

<http://livogdoed.dk/temaer/livdod-prisen/>

FØRSTE UDDELING AF LIV&DØD PRISEN FANDT STED I 2011.

PRISMODTAGEREN FÅR 10.000 KR. OG ET DIPLOM.

Kulturnatten

Igen i år bød vi indenfor til Kulturnatten, og omkring 500 gæster lagde vejen forbi Nikolaj Plads i København.

Mange gæster begyndte aftenens arrangement med et kig på Danmarks første **Harley Davidson rustvognsmotorcykel**, der i dagens anledning var udlånt af Begravelse Danmark og holdt parkeret uden for Liv&Død.

Flere tog sig en rundtur i den faste udstilling om død og begravelse i **Funebariet**, hvor de også kunne få viden og råd om **digitalt liv og digital arv** i den nye udstilling med fokus på emnet. Mange blev bevidste om, at der var noget, de skulle hjem og snakke med deres nærmeste om.

Aftenen bød også på foredrag med forfatteren bag den roste bog **"Snak på livet løs", Stine Buje**. Stine fortalte om sin bog, der er en hjælp til personer, der skal miste en pårørende, og gav gæsterne råd om, hvordan de kan komme tættere på deres kære og tage de gode snakke inden døden.

SNAK - PÅ LIVET LØS

Må man ta' Facebook med sig ind i himlen?

"SNAK PÅ LIVET LØS"
Med forfatteren bag den roste bog "Snak på livet løs", Stine Buje, til et personligt og livsbekræftende foredrag om de svære samtaler før døden.

DIT DIGITALE LIV - DIN DIGITALE ARV
Landsforeningen Liv&Død sætter fokus på det sidste log af. Kom forbi og bliv klogere på digitalt liv og digital arv og få råd om, hvad du kan gøre for at håndtere din og dine nærmestes digitale arv.

FUNEBARIET
Bliv klogere på døden - og livet - med et besøg i Landsforeningen Liv&Døds videnscenter om død og begravelse.

SØREN BEBE DUO (Piano & bas)
Kom forbi og forklæb ørene, når Søren Bebes duo spiller kendte jazz klassikere, loungemusik m.m.

DANMARKS FØRSTE HARLEY DAVIDSON RUSTVOGNSMOTORCYKEL
Kom helt tæt på Danmarks eneste Harley Davidson rustvognsmotorcykel, der i dagens anledning holder påtøret ved det røde løber uden for Landsforeningen Liv&Død.

KULTURNATTEN
Fredag den 9. oktober 2015 kl. 18 - 24
Landsforeningen Liv&Død, Nikolaj Plads 27, 1067 København K
www.livogdoed.dk

I Funebariet var det muligt at forkæle ørene med musik af **Søren Bebes Duo**. Der var også læskende smagsprøver på **gravøl serveret af BrygSelv**, ligesom der var vand og sodavand til andre tørstige. Mens drikkevarerne blev skyllet ned, kunne de besøgende læse om fænomenet gravøl. På en storskærm var der mulighed for at læse forskellige gæsters bud på en **værdig død**.

Læs mere om Kulturnatten hos Liv&Død:

<http://livogdoed.dk/temaer/kulturnatten-hos-livdod/>

HVOR MANGE GANGE HAR VI AFHOLDT KULTURNAT?

Vi har afholdt Kulturnat siden 2009.

Fokus på digital arv

I 2015-2016 har vi sat særligt fokus på digitalt liv og digital arv og igangsat flere forskelligartede indsatser. Målet har været at skabe opmærksomhed om emnet både politisk og i den brede befolkning.

DIGITAL ARV PÅ HJEMMESIDEN

Vi lancerede i 2015 en lang række gode råd om digital arv på vores hjemmeside – specifikt rettet mod den, der enten har mistet en pårørende eller vil dele sine data med de nærmeste. På hjemmesiden er der desuden generel information om, hvad digital arv er.

Når der sker et dødsfald i familien, kan mange være i vildrede omkring, hvordan de fx lukker afdødes Facebook-konto og får fat i fotos og e-mails. De ved måske heller ikke, hvad der sker med deres egne data, når de dør.

- *”Vi ønsker i Liv&Død at tage hånd om de udfordringer, folk oplever i forhold til digital arv. Vi hører ofte om pårørendes frustrationer, når de ser hilsner og fotos af deres døde på de sociale medier.”* Mogens Balling, direktør, Landsforeningen Liv&Død

Det er vigtigt at forholde sig til, hvad der skal ske med vores data på computere og nettet, når vi ikke er her mere, da det kan få store konsekvenser for familien, hvis fotos, dokumenter og konti er utilgængelige.

- *”Da vi skulle til at kigge på hendes profiler og konti på sociale medier, havde vi ingen passwords, ligesom vi ikke havde login til apps på hendes smartphone. Vi var på bar bund, da vi ikke vidste, hvor meget og hvor hun var.”* Trine Juul Axelsen, der mistede sin søster til kræft

Få råd om digital arv på vores hjemmeside:

<http://livogdoed.dk/temaer/hjaelp-hvad-goer-jeg-med-min-egen-og-familiens-data/>

DIGITAL ARV I FUNEBARIET

I vores videncenter om død og begravelse, Funebariet, er der kommet et nyt rum om digitalt liv og digital arv. Der er bl.a. en stor oversigt over et typisk digitalt liv, og der afspilles kampagnefilmen ”Din digitale bedemand”.

Se filmen ”Din digitale bedemand”:

<http://livogdoed.dk/temaer/din-digitale-bedemand-2/>

Digital arv konference på Christiansborg Slot

Den 8. april 2016 afholdt vi konferencen "Vi vil dø på nettet. Digital arv - alles udfordring og et fælles ansvar" på Christiansborg Slot. Der var mødt omkring 100 mennesker op for at deltage i konferencen.

Med baggrund i Danmarks første repræsentative undersøgelse om danskernes holdning til vores digitale fodspor satte konferencen fokus på de mange spørgsmål og problemstillinger, der opstår ved, at vi i dag i stigende grad har et digitalt liv og en digital arv.

Konferencen skulle samtidig skabe politisk opmærksomhed omkring en udfordring, der fremadrettet sandsynligvis kun bliver større.

Karin Gaardsted, MF (S) og IT-ordfører, var vært ved konferencen. Om konferencen sagde hun:

- *“Når vi dør, efterlader vi os en række elektroniske spor. Det skal vi forholde os til som privatpersoner, og vi skal tage fornuftige forholdsregler, mens vi lever. Men det er også vigtigt, at vi som politikere kigger på udfordringerne og vurderer, om der skal gøres en særlig indsats for at hjælpe borgerne til at håndtere problemstillingen.”*

Formiddagen bød på fem oplæg af markante personer, der hver især bidrog med spændende perspektiver på digitalt liv og digital arv.

Digital arv konference

KONFERENCENS OPLÆGSHOLDERE OG OPLÆG:

Karin Gaardsted, vært og MF (S), IT-ordfører:

Hvori består det politiske ansvar over for borgerne – når emnet er den digitale arv?

Mogens Balling, direktør, Landsforeningen Liv&Død:

Afdækning af danskernes digitale adfærd

Susanne Søndahl Wolff, kommunikationsdirektør, e-Boks:

Tænk ind i boksen

Anne Kjærhus Mortensen, advokat, Ret&Råd, Aarhus og bestyrelsesmedlem i Danske Arveretsadvokater:

Den digitale arv – Hvem arver afdødes digitale bo?

Astrid Waagstein, ekspert i digital arv, cand.it:

Efterladtes ret til digital arv bør sikres ved lovgivning

Christiane Vejlø, direktør i Elektronista, digital trendanalytiker og radiovært:

Det digitale menneske

Julia Ballaschk, ph.d. og fuldmægtig i Folketingets EU-oplysning:

Hvori består Europa-kommissionens arbejde og ansvar over for sikringen af den digitale arv? Hvor er vi i dag, og hvad er målet?

Inge Nesgård, formand for Landsforeningen Liv&Død, var konferencens ordstyrer.

PANELDEBAT

Efter dagens oplæg var der paneldebat, hvor deltagerne havde mulighed for at stille spørgsmål til panelet.

Panelet bestod af Astrid Waagstein, Christiane Vejlø, Julia Ballaschk, Karin Gaardsted, René Gade og Susanne Søndahl Wolff.

Formand for Landsforeningen Liv&Død, Inge Nesgård, afrundede dagen, og her understregede hun bl.a., at vi i Landsforeningen Liv&Død vil arbejde videre med temaet digital arv.

Se billeder, oplæg mv. fra konferencen på vores hjemmeside:

<http://livogdoed.dk/temaer/konference-om-digital-arv-8-april-2016/>

Medieomtale

I 2015 og 2016 har Landsforeningen Liv&Død været synlig i en lang række medier.

DIGITAL ARV I MEDIERNE

I forbindelse med vores arbejde for at skabe opmærksomhed omkring digital arv har der været markant omtale af emnet i både landsdækkende og lokale medier.

Bl.a. var der på DR og TV2, i Radio24syv og Kristeligt Dagblad omtale af digital arv og vores konference.

VI VAR OGSÅ I MEDIERNE OM:

Værdig død - Da Kristeligt Dagblad satte fokus på en værdig død, blev vi i november 2015 citeret i to forskellige artikler, der handlede om aktiv dødshjælpsdebatten.

Sorg - Sorg er et vilkår i livet, som vi er nødt til at tale med vores nærmeste om. Dette emne var omdrejningspunktet i en kronik i Kristeligt Dagblad i februar 2016 af Landsforeningen Liv&Døds sekretariatschef, Kirsten Søndergaard, og journalist og kommunikationsrådgiver, Tom Nervil.

P1 Debat satte i marts 2016 fokus på døden og sproget og inviterede en række gæster i studiet til at debatteret emnet. Blandt gæsterne var Kirsten Søndergaard, sekretariatschef i Landsforeningen Liv&Død.

Min Sidste Vilje - Tidskriftet "Kirkegården" bragte i februar 2016 Landsforeningen Liv&Døds artikel om, hvornår "Min Sidste Vilje" så dagens lys, og hvilket formål dokumentet har haft gennem tiden. Artiklen er baseret på en projektopgave skrevet i forbindelse med masteruddannelsen i Humanistisk Palliation ved Aalborg Universitet.

Synliggørelse gennem annoncering

I løbet af 2015 annoncerede vi i en række medier for at udbrede kendskabet til tre af vores vigtigste foldere: "Min Sidste Vilje", "Når Livet Slutter" og "Dit digitale liv – din digitale arv".

I april, maj og juni 2015 havde vi en annonce i henholdsvis "Magasinet Sundhed", "Livsstil" (et tillæg i Jyllandsposten), "Det gode liv" og "Lev livet – hele livet" (begge er tillæg i Politiken).

I september 2015 var samme annonce i Jyllands-Posten som et indstik i avisen i forbindelse med den landsdækkende kampagne "Hjernen og nervesystemet".

Kampagnen blev endvidere lanceret på www.hjernenognervesystemet.dk og uddelt på landets kommuner samt til en række af Scleroseforeningens og Alzheimer Foreningens events.

I forbindelse med at vi i december 2015 offentliggjorde nyt indhold om digital arv på vores hjemmeside, havde vi annoncen i "Lev Livet – hele Livet", der er et indstik i Politiken.

Annonceringen gav gode resultater: Vi fik mange bestillinger efterfølgende.

BRYD TABUET

DIT DIGITALE LIV – DIN DIGITALE ARV

I dag har vi ikke bare ét, men to liv. Det er dog kun det ene, der en dag slutter af sig selv.

Denne folder giver dig viden om, hvad der menes med begreberne, digitalt liv og digital arv. Folderen fortæller endvidere, hvorfor det er vigtigt at vi forholder os til vores digitale liv og arv.

MIN SIDSTE VILJE
– Ønsker til min begravelse/bisættelse

Ved at udfylde formularen **Min Sidste Vilje** hjælper du dine nærmeste ved på forhånd at træffe nogle af de mange valg, der er nødvendige, når der skal planlægges en begravelse eller bisættelse.

NÅR LIVET SLUTTER

er et online hæfte, der giver viden om en lang række forhold, du kan tage stilling til før, ved og efter et dødsfald.

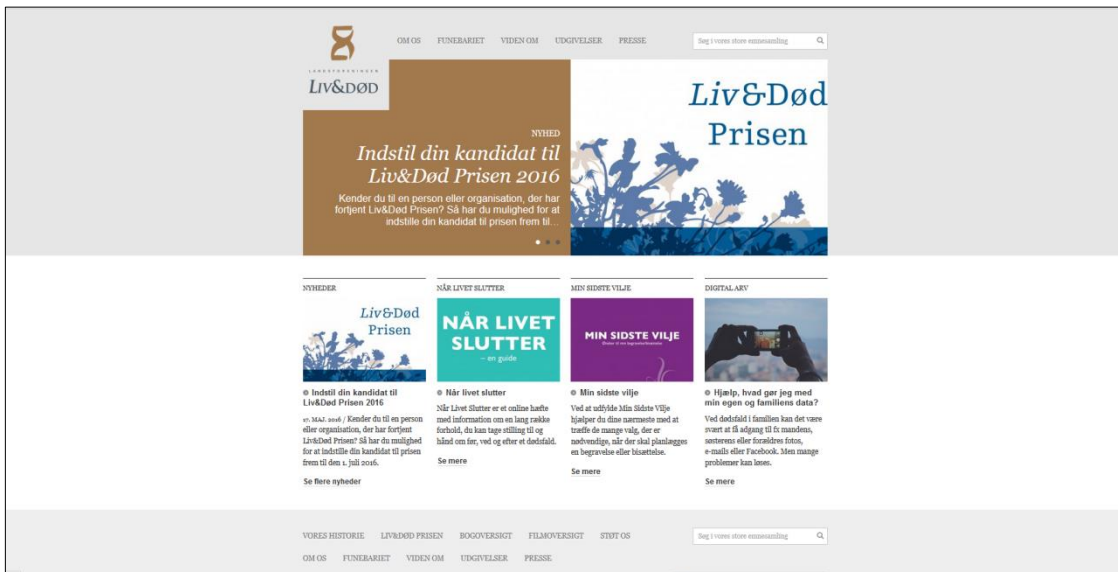
Download folderne GRATIS på www.livogdoed.dk
Du er også velkommen til at ringe på 33 36 49 70 og få tilsendt et trykt eksemplar af "Dit Digitale Liv – Din Digitale Arv" og "Min Sidste Vilje".

LIV&DØD

www.livogdoed.dk

Vi arbejder på tværs af platforme – også de digitale

I vores arbejde for at nedbryde tabuet om døden og sikre en værdig afsked med livet benytter vi en lang række forskellige kanaler for at nå bredt ud, heriblandt de digitale kanaler.

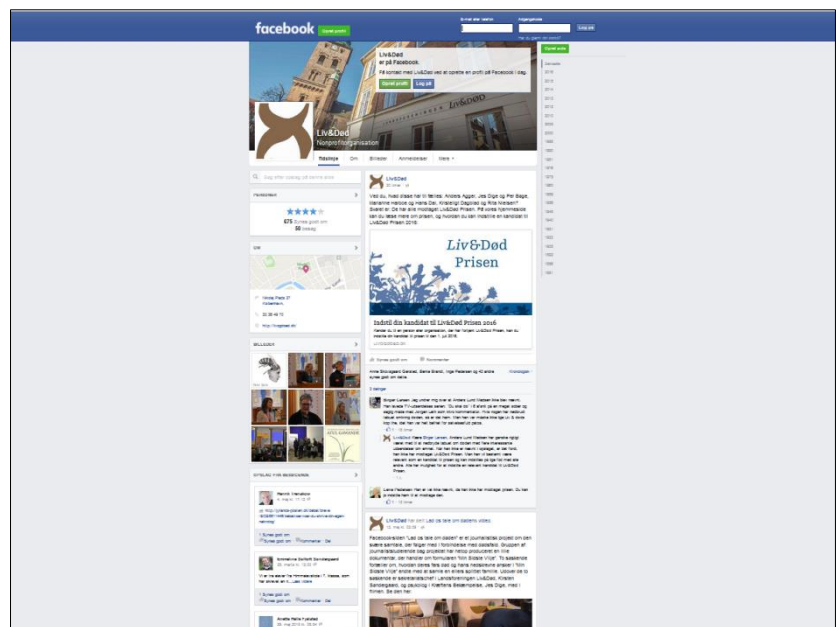
Vi udvikler løbende vores hjemmeside, så den imødekommer vores målgruppers behov for information. Den besøgende kan bl.a. finde en omfattende emneoversigt inden for områderne død og begravelse, ligesom det er muligt at bestille og downloade flere af vores materialer, fx "Min Sidste Vilje".

Besøg vores hjemmeside på www.livogdoed.dk

Facebook er en af de kanaler, som vi anvender til at komme bredt ud med vores mærkesager og sætte fokus på emnet døden fra mange forskellige vinkler. Stadigt flere "synes godt om" siden.

Find os på facebook:

<https://www.facebook.com/livogdoed/>

Mange på besøg i Funebariet

Vi oplever fortsat en stor interesse for Funebariet og har også i 2015-2016 haft mange besøgende forbi videntretet om død og begravelse.

Det er stadigvæk fortrinsvis grupper af studerende fra social- og sundhedsuddannelserne, der lægger vejen forbi. Herefter kommer konfirmander. De resterende grupper er pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og universitetsstuderende, skoleelever, vågekoner, frivillige på hospice og private grupper. Og endelig er der dem, der kommer forbi og selv går rundt.

Mange præster bookede et besøg i Funebariet sammen med deres konfirmandhold, og besøgstallet for konfirmander er steget markant. I perioden januar-maj 2016 var der 330 konfirmander forbi til rundvisning mod 220 i samme periode i 2015.

Rundvisningerne i Funebariet giver konfirmanderne mulighed for at tage hul på de svære emner død, sorg og begravelse, og det kan hjælpe dem med at tackle død og tab, den dag en kær går bort.

- *"Vi har fået en meget udførlig beskrivelse af jeres oplevelse i dag hos Funebariet. Louise fortalte meget levende om jeres tur, og det virker som en meget fin måde at vise børnene om, hvad der skal ske og afmystificere det, så på Louises vegne – tak for en god oplevelse – emnet til trods".* Mor til konfirmand

En rundvisning for konfirmander/skoleelever varer fra 1 til 1½ time - 1 time hvis det kun er rundvisning, 1½ time hvis de også skal høre vores lydmontage om at miste.

Læs mere om Funebariet på vores hjemmeside:

<http://livogdoed.dk/funebariet-2/>

ALLE ER VELKOMNE I FUNEBARIET

Funebariet er åbent for alle – både børn og voksne – på alle hverdage kl. 9-15, hvor du selv kan gå rundt og se udstillingen.

Kurser i sidstehjælp

Vi har valgt at støtte økonomisk op om sidstehjælpskurser, der skal give danskerne viden om, hvordan de yder hjælp i den sidste tid.

Vi kender til førstehjælp – men hvad med sidstehjælp? I dag er mange af os uerfarne omkring at være tætte på dødsforløb og oplever, at vi ikke kan indhente erfaringer om livets afslutning hos familie, naboer og venner.

Med et fire timers sidstehjælpskursus kan den brede befolkning få viden om, hvordan man kan drage omsorg for en døende. Foreningen for Palliativ Indsats står bag projektet.

Sidstehjælpsprojektet er internationalt (Norge, Tyskland, Østrig mv.) og har opnået stor opmærksomhed i Tyskland. Det er prisbelønnet, og modellen er formidlet offentligt via artikler i internationale, palliative tidsskrifter.

Med projektet ser vi i Landsforeningen Liv&Død en mulighed for at få gjort døden til noget naturligt igen. Samtidig kan den pårørende og den døende få den bedste tid sammen – forhåbentlig i vante og trygge rammer i eget hjem, som er der, hvor de fleste gerne vil dø.

Vi mener, at sidstehjælpsprojektet er et rigtigt godt initiativ og oplever, at der går en lige linje fra vores arbejde for en værdig afsked til projektets formål.

Til at varetage sidstehjælpskurserne uddannes der sidstehjælpsinstruktører, og første instruktørkursus løb af stablen i januar og maj 2016.

Læs om sidstehjælpskurserne på vores hjemmeside:

<http://livogdoed.dk/nyheder/livdoed-stoetter-sidstehjaelpskurser/>

SUFO årskursus

I marts 2016 var Landsforeningen Liv&Død repræsenteret ved SUFOs årskursus på Fyn, hvor vi fortalte om vores arbejde og delte vores materialer ud.

Målgruppen for årskurset er ansatte i de sundhedsfremmende og forebyggende hjemmebesøg, ældrechefer og øvrige forebyggende medarbejdere på ældreområdet.

Vi oplevede en stor efterspørgsel efter vores materialer til årskurset – særligt "Min Sidste Vilje" var der stor interesse for.

Læs om og bestil eller download "Min Sidste Vilje":

<http://livogdoed.dk/temaer/min-sidste-vilje/>

Find information om og download vores pjecer og brochurer:

<http://livogdoed.dk/udgivelser/>

Repræsentantskabsmøde og årsmøde

I april 2016 blev der afholdt repræsentantskabsmøde og årsmøde.

På mødet blev der valgt nye medlemmer til repræsentantskabet, som er landsforeningens øverste myndighed: Stine Buje, forfatter, kommunikationsrådgiver og foredragsholder, og Rita Nielsen, forfatter, underviser og foredragsholder.

Repræsentantskabet består nu af:

- Inge Nesgård, Leder af jobcenter, Aalborg
- Stig Lynghøj Nielsen, Advokat, Hørsholm
- Michael Hviid Jacobsen, Professor i Sociologi, Ph.d., Aalborg Universitet
- Jørgen Secher, Selvstændig, Kolding
- Ole J. Hartling, Ledende overlæge, Vejle Sygehus
- Vibeke Iversen, Kontorchef, Københavns Kommune
- Connie Engelund, Charlottenlund
- Ane Bonderup, Afsnitsleder, Palliativ afdeling, Århus
- Karen Marie Dalgaard, Forsker, REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation, København
- Gitte Lunding, Centerleder i Kulturcentret Assistens, Videnspædagogisk Aktivitetscenter, København N
- Christian Juul Busch, Hospitalspræst, Rigshospitalet, København
- Gorm Thusgaard, Praktiserende læge, Hellerup & Lægefagligkonsulent på Hospice Skt. Lukas, Hellerup
- Jes Dige, Projektleder & pædagogisk/psykologisk konsulent, Projekt Omsorg, Kræftens Bekæmpelse
- Trille Skjelborg, Sygeplejestuderende og fotograf, Bornholm
- Rikke Høgsted, Cand. Psych. Udviklingschef på Psykoterapeutisk Center Stolpegård, Region Hovedstadens Psykiatri. Medejer af firmaet Høgsted og Middelbo.
- Eva Fryklund, Provstisekretær i Bispebjerg-Brønshøj Provsti
- Allan Holmgreen, Psykolog. Direktør og ejer af DISPUK
- Astrid Waagstein, Advicer, Advice – digitalt kommunikations- og reklamebureau
- Stine Buje, Forfatter, kommunikationsrådgiver og foredragsholder
- Rita Nielsen, Sygeplejerske, forfatter, underviser og foredragsholder

Repræsentantskabet mødtes som altid til årsmødet, hvor temaet for dagen var "Aftabuisering af døden – er første skridt på vejen til en værdig død". En række oplægsholdere var inviteret til årsmødet med disse spændende oplæg:

- *Døden er de levendes problem*
Oplæg v/**Peter Johannes Schjødt**, filosof, forfatter og kursuskonsulent, SOSU Sjælland.
- *Sidstehjælpskurser – folkeoplysning om døden. Baggrund og status for projektet*
Oplæg v/**Lotte Blicher Mørk**, hospitalspræst på Rigshospitalet, og **Niels Peter Agger**, psykolog. Begge oplægsholdere er medlem af bestyrelsen i Foreningen for Palliativ Indsats.
- *Samtaler om døden før det bliver kritisk – baggrund og status for et dansk 'Conversation Project'*
Oplæg v/**Ove Gaardboe**, overlæge, seniorkonsulent og projektleder, Dansk Selskab for Patientsikkerhed.
- *Danskerne er bange for at tale om døden – viser en befolkningsundersøgelse foretaget af Userneed for Børn, Unge og Sorg*
Oplæg v/**Preben Engelbrekt**, direktør for Børn, Unge og Sorg.

Mere information om vores aktiviteter

- Du kan altid orientere dig om vores tiltag og aktiviteter på hjemmesiden **www.livogdoed.dk**, hvor du også kan finde mere information om repræsentantskabet og bestyrelsen.
- Du er naturligvis også altid velkommen til at kontakte os på **tlf. 33 36 49 70** eller via **e-mail på info@livogdoed.dk**.

Tak for din støtte!

www.livogdoed.dk